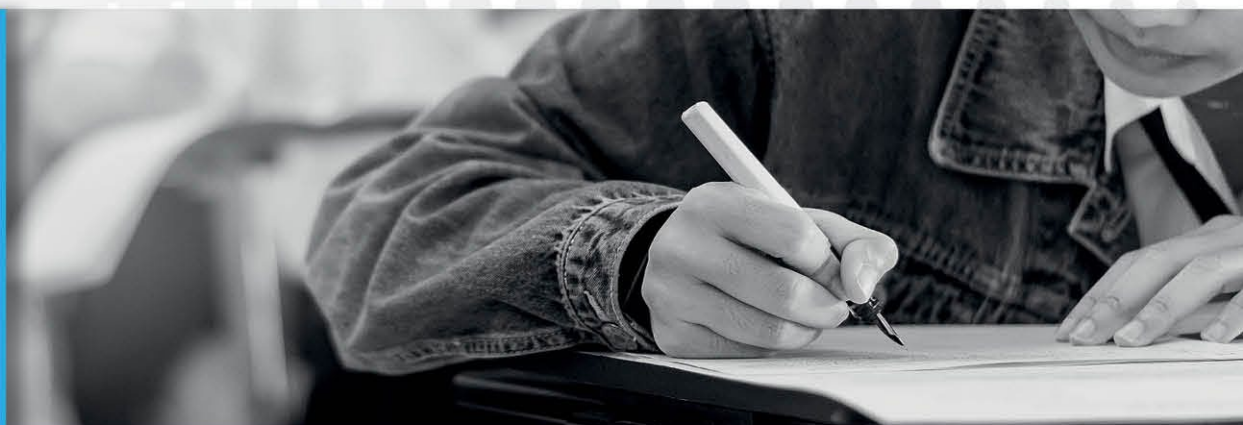

EGZAMIN ÓSMOKLASISTY

Ramowy program szkoleń nauczycieli

JĘZYK POLSKI MATEMATYKA JĘZYKI OBCE

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

EGZAMIN ÓSMOKLASISTY

Ramowy program szkoleń nauczycieli

JĘZYK POLSKI MATEMATYKA JĘZYKI OBCE

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2018

Zespół autorów:

Język polski: dr Wioletta Kozak – redakcja merytoryczna,
dr Maria Romanowska, Robert Chamczyk, Małgorzata Jas,
Janina Wanda Steczkowska

Matematyka: Józef Daniel – redakcja merytoryczna,
Elżbieta Rzepecka, Edyta Warzecha, Aneta Zawada

Języki obce: Joanna Galant – redakcja merytoryczna,
dr Monika Janicka, Małgorzata Kaźmierczak, Ewa Knapik,
Aleksandra Małgorzata Kodzis, Grzegorz Przybylski

Redakcja i korekta
„Altix” Sp. z o.o.

Redakcja techniczna i skład:
„Altix” Sp. z o.o.

Projekt okładki, opracowanie graficzne:
Wojciech Romerowicz

Elementy graficzne: © julimur/Fotolia.com, © Chinnapong/Fotolia.com

ISBN 978-83-66047-19-8

© Copyright by Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2018
Wydanie I

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
Język polski	11
MODUŁ I – SCENARIUSZ WYKŁADU	13
MODUŁ II – SCENARIUSZ WARSZTATÓW	17
MODUŁ III – SCENARIUSZ WARSZTATÓW	19
MODUŁ IV – SCENARIUSZ WARSZTATÓW	21
Matematyka	23
MODUŁ I – SCENARIUSZ WYKŁADU	25
MODUŁ II – SCENARIUSZ WARSZTATÓW	28
MODUŁ III – SCENARIUSZ WARSZTATÓW	31
Języki obce	37
MODUŁ I – SCENARIUSZ WARSZTATÓW	39
MODUŁ II – SCENARIUSZ WARSZTATÓW	45
MODUŁ III – SCENARIUSZ WARSZTATÓW	48

WPROWADZENIE

WPROWADZENIE

Szanowni Państwo

Opracowanie niniejsze – przeznaczone dla konsultantów, doradców metodycznych oraz trenerów pracujących z nauczycielami nad doskonaleniem jakości ich pracy dydaktycznej i wychowawczej – zawiera zbiór wybranych zagadnień, które z perspektywy wprowadzonej do szkół reformy, zmian zarówno strukturalnych, jak i programowych, wreszcie nowej formuły egzaminu kończącego ośmioletnią szkołę podstawową uznane zostały za najważniejsze w lepszym zrozumieniu filozofii tych zmian oraz powinności wynikających z ich wdrażania.

Publikacja ta zawiera scenariusze zajęć wraz z kartami pracy, z których

- **pierwszy scenariusz** przybliży założenia podstawy programowej z języka polskiego lub matematyki albo języków obcych nowożytnych, koncepcję egzaminu z danego przedmiotu, strukturę arkusza egzaminacyjnego oraz typy zadań
- **pozostałe scenariusze** z danego przedmiotu odnoszą się do wybranych zagadnień ważnych z perspektywy podstawy programowej oraz egzaminu ósmoklasisty.

Do wszystkich scenariuszy zajęć z języka polskiego, języka obcego nowożytnego oraz matematyki, zamieszczonych w tej publikacji, przygotowane zostały karty pracy i prezentacje w wersji edytowanej (PowerPoint) dostępne do pobrania na stronie www.8klasista.ore.edu.pl.

Wszystkie materiały zostały przygotowane w taki sposób, aby można było z nich skorzystać zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami nauczycieli. Poszczególne moduły / scenariusze tworzą osobną całość, która może być wykorzystywana bez konieczności zachowania ciągłości czy chronologii pozostałych.

Przygotowany materiał ma wspierać konsultantów, doradców metodycznych oraz nauczycieli w pracy w zreformowanej szkole. Podpowiada rozwiązania metodyczne i – mamy nadzieję – okaże się ciekawym, inspirującym i pomocnym materiałem w pracy dydaktycznej.

Język polski

Scenariusze z języka polskiego eksponują – poza wstępną prezentacją założeń podstawy programowej oraz koncepcji egzaminu ósmoklasisty – trzy zagadnienia, z których jedno (opowiadanie twórcze) jest nowym elementem na egzaminie, pozostałe dwa są ważne z uwagi na ich ponadprzedmiotowe, pragmatyczne inklinacje (argumentowanie, streszczenie).

- Celem zajęć *Opowiadanie twórcze w szkolnej dydaktyce i na egzaminie ósmoklasisty* jest przybliżenie cech opowiadania twórczego poprzez wyjaśnienie kryteriów oceny wypowiedzi o charakterze twórczym zamieszczonych w *Informatorze o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019*, zaproponowanie metody pracy z opowiadaniem literackim, na bazie którego można zilustrować np. jak urozmaicać fabułę poprzez m.in.: elementy opisu, elementy charakterystyki bohatera, czas i miejsce akcji, zwroty akcji, punkt kulminacyjny, puentę, wprowadzenie monologu, dialogów bohaterów.
- Zajęcia *Retoryka na lekcjach języka polskiego* skupiają się przede wszystkim na umiejętności formułowania argumentów (w tym – zgodnie z zapisami podstawy programowej – argumentów odnoszących się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji). Ważną umiejętnością, z którą uczniowie mają najwięcej problemów, jest rozróżnianie argumentu od przykładu oraz porządkowanie argumentów zgodnie z przyjętym porządkiem. Zajęcia kończy powiązanie umiejętności budowania argumentów z zasadami tworzenia akapitów w tekście.
- Bardzo przydatne umiejętności zarówno w trakcie nauki w szkole, jak i potem w życiu zawodowym zawiera scenariusz *Jak skracać, parafrazować i uogólniać wypowiedź? O streszczaniu na lekcjach języka polskiego i na egzaminie*. Jego celem jest zapoznanie z zasadami takiego przekształcania tekstu (skracania, parafrazowania, uogólniania), aby uczeń zamiast ciągłości linearnej tekstu, umiał uogólniać, czyli znaleźć jego temat i remat.

Każdy ze scenariuszy został zaplanowany na 2 godziny lekcyjne.

Matematyka

Scenariusze z matematyki przedstawiają – poza wstępną prezentacją założeń podstawy programowej oraz koncepcji egzaminu ósmoklasisty – możliwości organizowania takich działań nauczyciela matematyki, które powinny pomóc uczniom w kształceniu i doskonaleniu umiejętności przydatnych w dalszej edukacji, w życiu codziennym, ale także w osiągnięciu satysfakcjonującego wyniku na egzaminie w ostatniej klasie szkoły podstawowej.

1. Celem zajęć pt. *Tworzenie i stosowanie strategii rozwiązywania problemów – jak wspomagać naukę rozumowania i argumentowania* jest przybliżenie kwestii doskonalenia umiejętności wykorzystywania myślenia matematycznego do rozwiązywania problemów oraz uzasadniania decyzji. Zajęcia te przewidziano na 2 godziny dydaktyczne. W scenariuszu zaproponowano szereg aktywności, pozwalających organizować lekcje w taki sposób, by ułatwić uczniom zrozumienie treści i przygotowanie ich do podejmowania konkretnych działań przy analizie zagadnień.

2. Zajęcia *Twórcze rozwiązywanie zadań różnych typów. Jak rozwijać umiejętności matematyczne uczniów szkół podstawowych?* skupiają się przede wszystkim na możliwościach wykorzystania zadań do realizacji podstawy programowej i kształcenia umiejętności matematycznych, które pozwalają pokonywać wyzwania w różnych sytuacjach. Zajęcia zaplanowano na 4 godziny dydaktyczne. Istotne jest, by nauczyciele po tych zajęciach nabrali przekonania, że dobór różnych metod rozwiązywania zadań do możliwości uczniów nie tylko umożliwia solidne przygotowanie do egzaminu, ale równocześnie pozwala na kształcenie umiejętności zapisanych w matematycznej części podstawy programowej.

Scenariusze zajęć z nauczycielami matematyki dostarczają nauczycielom inspiracji do skutecznej pracy z uczniami, której efektem powinno być przygotowanie uczniów do stosowania znanych lub tworzenia własnych modeli matematycznych rozważanych sytuacji. Efektem pracy nauczycieli powinno być aktywne rozwiązywanie przez uczniów problemów typowych i nietypowych, przy wykorzystaniu poznanych algorytmów oraz właściwej interpretacji pojęć z zakresu matematyki.

Język obcy nowożytny

Zaproponowane zajęcia z języka obcego nowożytnego podzielone zostały na trzy moduły.

3. Moduł I zawiera prezentację założeń podstawy programowej z jej różnymi wariantami, które mogą być realizowane w szkole podstawowej oraz odniesienia poziomu wymagań zawartych w podstawie do poziomów biegłości językowej przedstawionych w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego. W dalszej części omówione zostały cele, struktura i korelacja pomiędzy zapisami wymagań ogólnych i szczegółowych z podstawy programowej dla języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy (wersja II.1.), a ich realizacją w postaci poszczególnych zadań we wszystkich częściach arkusza egzaminacyjnego. Uczestnikom przedstawione zostały również przykłady zadań zamkniętych, występujące na egzaminie ósmoklasisty, a zaproponowane ćwiczenia mają służyć kształtowaniu umiejętności powiązania odpowiednich umiejętności sprawdzanych na egzaminie z wymaganiami określonymi w podstawie programowej. Realizację tych zajęć przewidziano na 2 godziny dydaktyczne.
4. Zajęcia z Modułu II pt. *Rodzaje i formy otwartych zadań egzaminacyjnych, zasady oceniania ich rozwiązań oraz praktyczne porady dla nauczycieli* skupiają się na rozwijaniu umiejętności kształcenia w zakresie tych wymagań zawartych w podstawie programowej z języka obcego nowożytnego, które na egzaminie ósmoklasisty będą sprawdzane za pomocą zadań otwartych, stosowanych w dotychczasowych arkuszach egzaminacyjnych na adekwatnym etapie kształcenia w ograniczonym stopniu. W rezultacie tych zajęć nauczyciele powinni podnieść skuteczność swoich działań dydaktycznych, które wzbogacone zostaną o stosowanie różnorodnych strategii aktywizujących uczniów, wspomagających u nich przejście od biernej do czynnej znajomości języka

obcego, która jest niezbędna nie tylko w rozwiązywaniu zadań otwartych, zawartych w arkuszu egzaminacyjnym, ale też podczas stosowania języka obcego w różnych sytuacjach życiowych. Zajęcia pomogą również rozwijać umiejętność wykorzystania typowych otwartych zadań egzaminacyjnych dla kształcenia jak największego zakresu kompetencji językowych uczniów oraz wykażą, że przygotowanie uczniów do egzaminu ósmoklasisty nie jest celem samym w sobie, ale celem, który zostanie osiągnięty, gdy uczniowie opanują wymagania zawarte w podstawie programowej w takim stopniu, aby móc posługiwać się językiem obcym w typowych sytuacjach życia codziennego. Aktywności zaproponowane w scenariuszu zajęć pozwolą nauczycielom zintegrować swoje działania dydaktyczne, tak aby osiągnąć oba te cele. Zajęcia zaplanowano na 2 godziny dydaktyczne, jednak bogaty materiał zawarty w prezentacji można dowolnie wydłużać lub skracać, w zależności od potrzeb i oczekiwań uczestników.

5. Celem zajęć z Modułu III jest przedstawienie wybranych warunków realizacji podstawy programowej do języka obcego na II etapie edukacyjnym, prezentacja wybranych technik i metod nauczania umożliwiających zwiększenie ekspozycji na język, zapoznanie uczestników z pojęciem i rolą mediacji w nowym egzaminie ósmoklasisty oraz pogłębienie znajomości strategii umożliwiających rozwiązywanie zadań o charakterze mediacyjnym. W materiale zaprezentowano również wybrane metody i techniki nauczania, które pozwolą w sposób efektywny rozwijać u uczniów kompetencję słuchania ze zrozumieniem, reagowania i przetwarzania językowego oraz tworzenia wypowiedzi pisemnych na lekcjach języka obcego. Realizacja treści tych zajęć została przewidziana na cztery godziny dydaktyczne.

Należałoby podkreślić, iż przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty nie może ograniczać się tylko do rozwiązywania zadań egzaminacyjnych. Kompetencja językowa w zakresie języka obcego powinna być rozwijana w całym toku kształcenia. W materiałach do poszczególnych Modułów zaprezentowano wybrane metody i techniki nauczania, które pozwolą w sposób efektywny rozwijać u uczniów kompetencję słuchania ze zrozumieniem, rozumienia tekstów pisanych, reagowania i przetwarzania językowego oraz tworzenia wypowiedzi pisemnych na lekcjach języka obcego. Oprócz krótkiego opisu wybranych metod, materiał zawiera wskazówki strategiczne, których znajomość pozwoli uczniom na bardziej skuteczne rozwiązywanie zadań otwartych na egzaminie ósmoklasisty.

dr Wioletta Kozak
Józef Daniel
Joanna Galant

JĘZYK POLSKI

MODUŁ I – SCENARIUSZ WYKŁADU

Autorzy: dr Wioletta Kozak, Robert Chamczyk, dr Maria Romanowska

Temat: Założenia nowej podstawy programowej z języka polskiego w szkole podstawowej. O egzaminie ósmoklasisty
Czas: 2 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach: • zna założenia podstawy programowej z języka polskiego • zna przepisy prawa dotyczące egzaminu ósmoklasisty • zna i rozumie założenia egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego • potrafi przełożyć wymagania ogólne i szczegółowe podstawy programowej na zadania egzaminacyjne • zna zasady budowania zadań stosowanych na egzaminie ósmoklasisty • potrafi określić cele, strukturę i główne zasady przeprowadzanie egzaminu ósmoklasisty
Metody pracy: • elementy wykładu • dyskusja • wymiana doświadczeń
Formy pracy: • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • prezentacja multimedialna • podstawa programowa z języka polskiego • <i>Informator o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019</i>

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne.
2. Zajęcia rozpoczynamy od rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej (slajd 3.). Należy zwrócić uwagę, na tę informację, ponieważ w internecie można odnaleźć różne wersje rozporządzenia odbiegające znacznie od wersji ostatecznej. Następnie należy omówić miejsce podstawy programowej w systemie edukacji połączone z harmonogramem wdrażania reformy (slajd 4.). Na slajdzie użyto dwóch kolorów: kolor zielony dotyczy podstawy programowej w szkole podstawowej oraz egzaminu ósmoklasisty, kolor niebieski – podstawy programowej do szkoły ponadpodstawowej oraz egzaminu maturalnego. Slajd ten informuje, że w roku 2017 została podpisana podstawa programowa i został opublikowany informator o egzaminie ósmoklasisty oraz publikowane podręczniki i programy nauczania, a od roku 2019 wchodzi egzamin ósmoklasisty. Natomiast reforma edukacji w szkole ponadpodstawowej

rozpoczyna się w 2018 r. opublikowaniem rozporządzenia w sprawie podstawy programowej, w 2020 r. planowane jest opublikowanie informatorów maturalnych, a w roku szkolnym 2022/2023 odbędzie egzamin w nowej formule. (3 minuty)

3. Należy przedstawić najważniejsze założenia podstawy programowej z języka polskiego:
 - powrót do uporządkowanej, systematycznej wiedzy jako podstawy kształtowania umiejętności;
 - wprowadzenie po raz pierwszy w sposób systemowy elementów retoryki do podstawy programowej z języka polskiego;
 - funkcjonalne podejście do kształcenia językowego oraz integralne traktowanie zagadnień języka i komunikacji, literatury i kultury w wyniku postrzegania języka nie tylko jako narzędzia komunikacji, ale najważniejszego składnika kultury;
 - wyeksponowanie samokształcenia uczniów jako umiejętności m.in. samodzielnego organizowania sobie warsztatu pracy, docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania. (slajd 5.) (3 minuty)
 - Konsekwencją tych założeń podstawy programowej jest jej struktura. (slajd 6.)
I. Kształcenie literackie i kulturowe: (proszę podkreślić, że w nazwie pierwszego obszaru jest wydzielenie z tekstów kultury utworów literackich); II. Kształcenie językowe (w jego skład wchodzi cztery moduły: gramatyka języka polskiego, zróżnicowanie języka, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja); III. Tworzenie wypowiedzi: składa się z dwóch modułów – elementy retoryki oraz mówienie i pisanie; IV. Samokształcenie. (3 minuty)
4. Najważniejszym założeniem w I obszarze jest kształcenie ucznia jako krytycznego czytelnika. Należy teraz omówić wymagania z podstawy programowej, które dotyczą tych kompetencji. (slajd 7.) (3 minuty)
5. Teraz przechodzimy do omówienia założeń II obszaru podstawy programowej – kształcenia językowego. Omów najpierw kompetencje językowe (slajd 8.), a następnie kompetencje komunikacyjne. (slajd 9.) (5 minut)
6. Omów zapisy podstawy programowej dotyczące retoryki. Zwróć uwagę na to, że w klasach IV–VI położony został ciężar na uczestniczenie w rozmowie, tworzenie argumentów, selekcję informacji, budowanie akapitów i tworzenie tekstu oraz wykorzystanie środków perswazji, a w klasach VII i VIII – ponadto wykorzystanie środków retorycznych, tworzenie tezy i hipotezy, odróżnianie przykładu od argumentu, wnioskowanie, uzasadnianie własnego zdania, rozpoznawanie manipulacji i etyka wypowiedzi. (slajd 10.) (3 minuty)
7. Zapytaj uczestników, czy założenia podstawy programowej są zrozumiałe. Przeznacz czas na ewentualne wyjaśnienia. (3 minuty)

8. [Slajd 11.](#) sytuje egzamin ósmoklasisty w systemie edukacji. Należy omówić oś czasu oraz podstawowe założenia egzaminu ósmoklasisty. (3 minuty)
9. Na [slajdach 12.–15.](#) porównano egzamin ósmoklasisty z języka polskiego z egzaminem gimnazjalnym pod względem: przedmiotów egzaminacyjnych ([slajd 12.](#)), czasu trwania egzaminu ([slajd 13.](#)), budowy arkuszy egzaminacyjnych ([slajd 14.](#)) i podstawowych różnic. ([slajd 15.](#)) (5 minut)
10. Przedstaw teraz harmonogram przygotowań do egzaminu ósmoklasisty ([slajd 16.](#))
Zwróć uwagę na to, że niektóre działania zostały już wykonane. (3 minut)
11. Na [slajdach 17.–19.](#) opisano arkusz egzaminacyjny z języka polskiego. (4 minuty)
12. Na [slajdach 20.–22.](#) znajduje się wykaz lektur obowiązkowych. Należy bezwzględnie podkreślić dwie ważne informacje, że w arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zadania sprawdzające znajomość treści i problematyki lektur obowiązkowych oraz że nauczyciel zobowiązany jest do omówienia wszystkich lektur obowiązkowych przed egzaminem ósmoklasisty ([slajd 20.](#)) Następnie należy podkreślić fakt, że w latach 2019–2021 na egzaminie pojawiają się zadania dotyczące lektur obowiązkowych tylko dla klas VII i VIII ([slajd 20.](#)), a od roku 2022 na egzaminie będą obowiązywały również lektury z klas IV–VI ([slajd 21.](#)). Należy również powiedzieć, że w arkuszu od roku 2019 mogą się pojawiać zadania oparte na tekstach poetyckich – zarówno autorów wskazanych w podstawie programowej, jak i innych. ([slajd 22.](#)) (4 minuty)
13. Następnie należy przedstawić charakterystykę arkusza pod względem zadań egzaminacyjnych. ([slajd 23.](#)) (3 minuty)
14. Kolejne slajdy dotyczą zadań sprawdzających konkretne umiejętności. Każde przykładowe zadanie należy omówić. Na [slajdach 24. i 25.](#) zaprezentowano zadanie sprawdzające umiejętności interpretacyjne w odniesieniu do tekstu Stanisława Lema oraz do wiersza Julii Hartwig. [Slajd 26.](#) przedstawia zadanie dotyczące przekładu intersemiotycznego i znajomości lektury obowiązkowej. Kolejne [slajdy 27.–28.](#) prezentują zadania sprawdzające znajomość lektur obowiązkowych. Na kolejnych dwóch ([slajdy 29.–30.](#)) zaprezentowano zadania sprawdzające umiejętność zajęcia stanowiska i argumentowania. Na [slajdzie 31.](#) przedstawiono zadanie, wymagające krytycznej analizy źródeł. Ważną umiejętnością sprawdzaną na egzaminie ósmoklasisty jest ortografia i interpunkcja, będzie ona sprawdzana w sposób funkcjonalny tak, jak w przytoczonym przykładzie ([slajd 32.](#)). Kolejnym zadaniem będzie streszczenie tekstu ([slajd 33.](#)) oraz odróżnianie argumentu od przykładu ([slajd 34.](#)) (10 minut)

15. Przy omówieniu zadania krótkiej odpowiedzi (ogłoszenie) (slajd 35.) należy wskazać zmiany, jakie wprowadzono do tego zadania, tj. konieczność podania argumentów oraz ocenę poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej. (3 minuty)
16. Następnie należy podkreślić, że w arkuszu egzaminacyjnym z języka polskiego znajdują się dwa tematy (o charakterze twórczym i o charakterze argumentacyjnym), z których uczeń wybiera jeden. (slajd 36.) (2 minuty)
17. Na slajdach 37.–40. przedstawiono tematy wypracowań o charakterze twórczym i argumentacyjnym. Należy omówić budowę każdego z tematów. (5 minut)
18. Na slajdach 41.–49. znajdują się szczegółowe kryteria oceny wypracowań w poszczególnych obszarach. Każdy obszar należy omówić pod względem kryteriów i punktacji przyznawanej w danym kryterium. Szczególną uwagę należy zwrócić na ocenę języka; ocenę języka należy rozpocząć od określenia zakresu środków językowych (zakres szeroki, zadawalający, wąski), a następnie policzyć błędy. (slajdy 47.–48.) (15 minut)
19. Następnie należy omówić uwagi dodatkowe dotyczące wypracowania (slajd 50.) i wskazać, że zawarte są w tych uwagach ważne informacje dotyczące przyznawania 0 pkt za pracę. (4 minuty)
20. Czas na pytania i wyjaśnienia wątpliwości uczestników. Podsumowanie modułu. (6 minut)

MODUŁ II – SCENARIUSZ WARSZTATÓW

Autorzy: dr Maria Romanowska, Małgorzata Jas, Janina Steczkowska

Temat: Opowiadanie twórcze w szkolnej dydaktyce i na egzaminie ósmoklasisty
Czas: 2 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach: • zna cechy opowiadania twórczego • zna i rozumie kryteria oceniania wypowiedzi o charakterze twórczym • zna i stosuje zasady redagowania wypowiedzi o charakterze twórczym • zna i stosuje elementy urozmaicające fabułę • stosowania założeń podstawy programowej w praktyce
Metody pracy: • mini wykład • warsztat, praca z tekstem, mapa myśli • dyskusja • wymiana doświadczeń
Formy pracy: • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • prezentacja multimedialna • podstawa programowa z języka polskiego • <i>Informator o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019</i> • materiały biurowe • Karta pracy 1. • Karta pracy 2.

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne. (slajd 3.) (2 minuty)
2. Mini wykład ilustrowany prezentacją multimedialną. Przedstawiamy charakterystykę opowiadania twórczego (slajd 4.). Należy podkreślić związek prezentowanych cech i wyznaczników wypowiedzi o charakterze twórczym z koncepcją egzaminu ósmoklasisty oraz kryteriami oceniania wypowiedzi o charakterze twórczym (slajdy 5., 6., 7.) (5 minut)
3. Teraz należy omówić kryteria oceniania wypowiedzi o charakterze twórczym na 5 punktów. (slajd 8.) (5 minut)
4. Zwróć uwagę, że każdy tekst epicki omawiany w szkole może być podstawą do ćwiczeń. (slajd 9.) (5 minut)
5. Praca w grupach. Uczestnicy otrzymują Kartę pracy 1., zapoznają się z opowiadaniem Sławomira Mrożka *W szufladzie*, a następnie wykonują zadania z karty pracy. (slajd 10.) (15 minut)

Komentarz:

Należy zwrócić uwagę, że podstawą pracy nad opowiadaniem twórczym jest wnikliwa i uważna lektura tekstu literackiego, który stanowi inspirację do tworzenia wypowiedzi. Ważną jest świadomość, że nauka redagowania opowiadań twórczych może towarzyszyć omawianiu każdego tekstu literackiego, nie tylko z listy lektur obowiązkowych. Pozwoli to na doskonalenie i wykształcenie „warsztatu pisarskiego” u uczniów.

6. Grupy prezentują efekty swojej pracy. (7 minut)
7. Podsumowujemy ćwiczenie – omawiamy slajdy dotyczące akapitu 1. (slajdy 11., 12., 13.) oraz akapitu 2. (slajdy 14., 15., 16., 17.). Podsumowujemy slajdem zawierającym syntezę dokonanej analizy (slajdy 18., 19.). (10 minut)
8. Praca w grupach. Uczestnicy wykonują polecenia z Karty pracy 2. (ćwiczenia 1. i 2.). (slajd 20.) (13 minut)
9. Grupy przedstawiają efekty swojej pracy. (6 minut)
10. Następnie uczestnicy wykonują ćwiczenie 3. z Karty pracy 2. (slajd 22.) (10 minut)
11. Grupy prezentują swoją pracę. (10 minut)
12. Podsumowanie zajęć. (2 minuty)

Materiały dodatkowe dla tego modułu znajdują się na stronie
www.8klasista.ore.edu.pl

MODUŁ III – SCENARIUSZ WARSZTATÓW

Autorzy: dr Wioletta Kozak, dr Maria Romanowska, Robert Chamczyk

Temat: Retoryka na lekcjach języka polskiego.
Czas: 2 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach: • zna zasady tworzenia argumentu • rozróżniania argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji • zna zasady budowania zadań egzaminacyjnych polegających na formułowaniu argumentu • konstruuje argument i wskazuje jego stałe elementy • konstruuje ćwiczenia oparte na umiejętności budowania argumentów • rozumie potrzeby kształcenia umiejętności logicznego myślenia • ocenia poprawność formułowania argumentów • porządkuje argumenty, np. od najmocniejszego do najslabszego
Metody pracy: • elementy wykładu • praca w grupach • dyskusja • wymiana doświadczeń
Formy pracy: • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • prezentacja multimedialna • podstawa programowa z języka polskiego • <i>Informator o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019</i> • Karta pracy 1. • Karta pracy 2. • Karta pracy 3.

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne. (slajd 3.) (2 minuty)
2. Przypomnij wymagania podstawy programowej odnoszące się do retoryki i zwróć uwagę na treści związane z: argumentem, przykładem, wnioskiem i zajmowaniem stanowiska, których będą dotyczyły ćwiczenia. (slajd 4.) (2 minuty)
3. Poleć uczestnikom przeczytanie tekstu Józefa Bocheńskiego (Karta pracy 1.), a następnie wyjaśnij, na czym polega postawienie problemu, wyrażenie stanowiska i poparcie go argumentem. (slajd 5.) (8 minut)
4. Podziel uczestników na grupy. Uczestnicy w grupach wykonują ćwiczenie (Karta pracy 1.), (slajd 6.). Omów wykonane ćwiczenia w każdej grupie i zwróć uwagę na poprawność jego wykonania. (15 minut)

5. Po zakończonym ćwiczeniu przejdź do wyjaśnienia różnicy między argumentem a przykładem. Zwróć uwagę na to, że argument jest uogólnieniem a przykład konkretem. (slajdy 7.–9.) (3 minuty)
6. Na wzór przykładu z poprzedniego slajdu należy sformułować argument, rozwinięcie i przykład. (slajd 10.) (Karta pracy 2.) (5 minut)
7. Podkreśl, że dobrze skonstruowany wywód argumentacyjny tworzy prawidłowo zbudowany akapit, a co za tym idzie cały tekst. Omów to na przykładzie zamieszczonym na slajdzie 11. (5 minut)
8. Omów teraz typy argumentów wymienionych w podstawie programowej: argumenty logiczne (slajdy 12.–13.); argumenty rzeczowe (slajdy 14.–15.); argumenty emocjonalne. (slajdy 16.–17.) (6 minut)
9. Po omówieniu typów argumentów proszę wykonać ćwiczenie. (slajd 18.) (5 minut)
10. Omów zadania egzaminacyjne sprawdzające umiejętność budowania argumentu i przypomnij, jak ważną rolę na egzaminie ósmoklasisty odgrywa znajomość lektury obowiązkowej, a następnie do każdego z omawianych zadań egzaminacyjnych wykonaj ćwiczenie (30 minut). Rozdaj karty pracy (Karta pracy 3.)
 - Zadanie z lekturą w tle: przykład zadania z *Informatora* (slajd 19.) i ćwiczenie do wykonania (slajd 20.).
 - Zadanie z formą użytkową: przykład z *Informatora* (slajd 21.) i ćwiczenie do wykonania (slajd 22.).
 - Zadanie wymagające stanowiska i poparcia go argumentem/argumentami. Zwróć uwagę na to, że to zadanie wymaga kontekstu praktycznego (slajd 23.) i ćwiczenie do wykonania (slajd 24.).
11. Omów wykonane ćwiczenia. (7 minut)
12. Podsumowanie. Należy zwrócić uwagę, że umiejętność argumentowania jest umiejętnością przydatną w życiu bez względu na funkcje, jakie w nim pełni. (slajd 25.) (2 minuty)

MODUŁ IV – SCENARIUSZ WARSZTATÓW

Autorzy: dr Wioletta Kozak, Robert Chamczyk, dr Maria Romanowska

Temat: Jak skracać, parafrazować i uogólniać wypowiedź? O streszczaniu na lekcjach języka polskiego i na egzaminie.
Czas: 2 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach: • zna różne rodzaje streszczenia • zna zasady przekształcania tekstu (skracać, parafrazowanie, uogólnianie) • stosuje zasady zwięzłości wypowiedzi poprzez użycie mowy zależnej, parafraz leksykalnych, słowotwórczych i składniowych • zna i stosuje metodę przekształceń opartą na skracać, parafrazie i uogólnieniu • dostosowuje styl do metody streszczania
Metody pracy: • elementy wykładu • praca w grupach • dyskusja • wymiana doświadczeń
Formy pracy: • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • prezentacja multimedialna • podstawa programowa z języka polskiego • <i>Informator o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019</i> • Karta pracy 1. • Karta pracy 2. • Karta pracy 3.

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne i cele zajęć. (slajd 3.) (2 minuty)
2. Omówienie definicji streszczenia tekstu nieliterackiego. (slajd 4.) (2 minuty)
3. Omówienie struktury streszczenia tekstu nieliterackiego i wyjaśnienie, co to jest temat i remat. (slajdy 5.–6.) (5 minut)
4. Zapoznaj uczestników ze składnikami fakultatywnymi streszczenia. (slajd 7.) (3 minuty)
5. W tej części zajęć omów etapy pracy z tekstem poddawany streszczeniu. (Karta pracy 1.)
 - Etap 1. – dokładna lektura tekstu, który ma zostać streszczony, zrozumienie jego sensu i określenie tematu tekstu. (slajd 8.) (6 minut)
 - Etap 2. – określenie głównego założenia / stanowiska autora/autorów tekstu. (slajd 9.) (6 minut)

- Etap 3. – wyodrębnienie części składowych tekstu i określenie zagadnień, które te części podejmują. (slajd 10.) (6 minut)
 - Etap 4. – wykorzystując notatki na marginesie, należy stworzyć streszczenie tekstu nieprzekraczające 50 słów. (slajd 11.) (6 minut)
 - Etap 5. – sprawdzenie, czy napisane streszczenie obejmuje całość tekstu oryginalnego (slajd 12.) (5 minut), (najpierw omawiamy przykładowe streszczenie przedstawione na slajdzie, a następnie w grupach uczestnicy sprawdzają w ten sam sposób swoje streszczenia). Zwracamy uwagę uczestników na zgodność kolorów w streszczeniu i w tekście oryginalnym.
 - Etap 6. – sprawdzenie, czy streszczenie jest napisane z zachowaniem zasad zwięzłości i klarowności stylu. (slajd 13.) (6 minut)
6. Wykonaj ćwiczenie polegające na korekcie przykładowego streszczenia zgodnie z zasadami zwięzłości i klarowności stylu tak, aby streszczenie nie było dłuższe niż 60 słów (slajd 14.) (Karta pracy 2.), a następnie omów ćwiczenie. Poproś o wyjaśnienie, z jakiego powodu zostały usunięte dane słowa. (slajd 15.) (6 minut)
 7. Przypomnij zasadę tworzenia streszczenia na egzaminie ósmoklasisty: zadanie sprawdzające umiejętność pisania streszczenia zamieszczone w *Informatorze ósmoklasisty* wymaga uzupełnienia tekstu. (slajd 16.) (5 minut)
 8. Praca w grupach. Zaplanuj ćwiczenia do pracy nad streszczeniem recenzji filmu *Cudowny chłopak*. Pamiętaj, że muszą one obejmować kolejne etapy pracy z tekstem i nad tekstem.
 9. Omówienie efektów pracy. (slajd 17.) (30 minut) (Karta pracy 3.)
 10. Podsumowanie pracy. (2 minuty)

MATEMATYKA

MODUŁ I – SCENARIUSZ WYKŁADU

Autorzy: Edyta Warzecha, Elżbieta Rzepecka, Aneta Zawada, Józef Daniel

Temat: Założenia nowej podstawy programowej z matematyki w szkole podstawowej. O egzaminie ósmoklasisty.
Czas: 2 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach: • zna założenia podstawy programowej • zna przepisy prawa dotyczące egzaminowania • zna i rozumie założenia egzaminu ósmoklasisty • rozumie zapisy wymagań ogólnych i szczegółowych podstawy programowej • zna koncepcję egzaminu ósmoklasisty z matematyki • rozumie zasady budowania zadań stosowanych na egzaminie ósmoklasisty • potrafi przełożyć wymagania ogólne i szczegółowe podstawy programowej na zadania egzaminacyjne • stosuje założenia podstawy programowej w praktyce • określa cele, strukturę i główne zasady przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty
Metody pracy: • elementy wykładu • dyskusja • wymiana doświadczeń
Formy pracy: • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • Prezentacja multimedialna • Podstawa programowa z matematyki • <i>Informator o egzaminie ósmoklasisty z matematyki od roku szkolnego 2018/2019</i>

Przebieg zajęć:

1. Podstawa programowa w systemie edukacji – [slajdy 3.–5.](#) (6 minut)

Czynności organizacyjne i przedstawienie tematu zajęć. Zajęcia rozpoczynamy od informacji o wejściu w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej. Należy zwrócić uwagę na tę informację, ponieważ w internecie można odnaleźć różne wersje rozporządzenia odbiegające znacznie od wersji ostatecznej. Następnie należy omówić miejsce podstawy programowej w systemie edukacji połączone z harmonogramem wdrażania reformy. Na slajdzie 4. użyto dwóch kolorów: kolor zielony dotyczy podstawy programowej w szkole podstawowej oraz egzaminu ósmoklasisty, kolor niebieski – podstawy programowej do szkoły ponadpodstawowej oraz egzaminu maturalnego. Slajd ten informuje, że w roku 2017 została podpisana podstawa programowa i został opublikowany informator o egzaminie

ósmoklasisty oraz podręczniki i programy nauczania, a w roku 2019 po raz pierwszy odbędzie się egzamin ósmoklasisty. Natomiast reforma edukacji w szkole ponadpodstawowej rozpoczyna się w 2018 r. opublikowaniem rozporządzenia w sprawie podstawy programowej, w 2020 r. planowane jest opublikowanie informatorów maturalnych, a w roku szkolnym 2022/2023 odbędzie się egzamin maturalny w nowej formule. Należy omówić także usytuowanie egzaminu ósmoklasisty w systemie edukacji oraz jego podstawowe założenia.

2. Porównanie egzaminu ósmoklasisty i egzaminu gimnazjalnego – [slajdy 6.–8.](#) (6 minut)
Na kolejnych slajdach porównano egzamin ósmoklasisty z matematyki z egzaminem gimnazjalnym pod względem: przedmiotów egzaminacyjnych, czasu trwania egzaminu i podstawowych różnic.
3. Najważniejsze założenia podstawy programowej z matematyki – [slajdy 9.–13.](#) (8 minut)
Na początku należy zwrócić uwagę na fakt, że egzamin ósmoklasisty ma być efektem osiągnięcia spójnego programowo procesu kształcenia. Podczas omawiania najważniejszych założeń podstawy programowej z matematyki należy zwrócić uwagę na to, że:
 - ostatnie lata szkoły podstawowej to w przypadku matematyki czas na wprowadzenie takich pojęć i własności, które pozwolą na doskonalenie myślenia abstrakcyjnego, a w konsekwencji na naukę przeprowadzania rozumowań i poprawnego wnioskowania w sytuacjach nowych, a także dotyczących zagadnień złożonych i nietypowych;
 - rozwój umiejętności matematycznych ucznia w klasach IV–VIII w sposób naturalny dzieli się na dwa etapy związane z rozwojem intelektualnym dziecka;
 - celem nauczania matematyki jest wyrobienie u uczniów intuicji matematycznych właściwych danemu wiekowi oraz rozwinięcie umiejętności rachunkowej na poziomie umożliwiającym rozwiązywanie problemów z zakresu innych przedmiotów w klasach IV–VIII.
4. Wymagania ogólne podstawy programowej – [slajdy 14.–15.](#) (2 minuty)
Prowadzący omawia wszystkie cztery wymagania ogólne z podstawy programowej oraz podaje ich uszczegółowienia.
5. Wybrane treści z podstawy programowej – [slajdy 16.–21. i slajd 22.](#) (13 minut)
Ta część szkolenia polega na przybliżeniu uczestnikom zapisów z podstawy programowej dotyczących treści nauczania – wymagań szczegółowych. Prowadzący zwraca uwagę uczestników na wszystkie działy z podstawy programowej przewidziane do realizacji w klasach IV–VI oraz wszystkie działy, których realizacja przewidziana jest w klasach VII i VIII. Przy tej okazji warto wspomnieć, że istnieje możliwość realizacji przez nauczycieli pojedynczych zagadnień z klas VII–VIII we wcześniejszych klasach. Na kolejnych slajdach omawiane są wybrane treści nauczania, które są przewidziane do realizacji:
 - w klasach IV–VI, a nabyte umiejętności w ich zakresie są konieczne do realizowania treści nauczania w starszych klasach ([slajd 17.](#));

- w klasach IV–VI, a nabyte umiejętności w ich zakresie są poszerzane i pogłębiane w starszych klasach (slajd 18.).

Przy omawianiu poszczególnych zapisów należy zwrócić uwagę na fakt, iż przy niektórych treściach widnieją także np. dopowiedzenia czy wyjaśnienia poszczególnych zapisów, a w niektórych przypadkach zapisane są przykładowe zadania obrazujące stopień trudności realizowanego zagadnienia. Bardzo ważne jest także zwrócenie uwagi uczestnikom na zapisy podstawy programowej dotyczące działów przewidzianych do realizacji po egzaminie ósmoklasisty.

Podczas dyskusji podsumowującej tę część szkolenia należy wyjaśnić wszelkie wątpliwości dotyczące założeń podstawy programowej zgłaszane przez uczestników szkolenia.

6. Zadania na egzaminie ósmoklasisty – slajdy 23.–49. (52 minuty)

Prowadzący podaje informacje o przewidywanej liczbie zadań na egzaminie ósmoklasisty, łącznej liczbie punktów możliwych do uzyskania za zadania zamknięte oraz za zadania otwarte, a także o procentowym udziale punktów za zadania zamknięte oraz za zadania otwarte w sumarycznym wyniku egzaminu. Ważna jest także informacja, że zadania na egzaminie będą odnosić się do wszystkich wymagań ogólnych z podstawy programowej. Na kolejnych slajdach szczegółowo omawiane są wszystkie typy zadań zamkniętych oraz otwartych, które mogą pojawiać się na egzaminie. Zadania te omawiane są w kontekście realizowanych treści oraz sprawdzanych umiejętności. Przy omawianiu zadań otwartych należy podkreślić, że ocena rozwiązania zadania otwartego zależy od tego, jak daleko uczeń dotarł w drodze do całkowitego rozwiązania. Podczas tej części szkolenia omawiane są ogólne założenia punktowania zadań otwartych za 2, 3 oraz 4 punkty. Na przykładzie konkretnych zadań z *Informatora o egzaminie ósmoklasisty z matematyki od roku szkolnego 2018/2019* oraz z przykładowego arkusza z matematyki prezentowane są zasady oceniania oraz przykładowe różnorodne sposoby ich rozwiązań. Przy omawianiu zasad oceniania zadań należy podkreślić, że w przypadku prac uczniów uprawnionych do dostosowania kryteriów oceniania szczegółowo doprecyzowuje się te kryteria oceniania do każdego zadania z arkusza egzaminacyjnego. Na końcowym slajdzie omówiono budowę przykładowego arkusza egzaminacyjnego opublikowanego w grudniu 2017 roku.

7. Harmonogram – slajd 50. (3 minuty)

W części podsumowującej ten moduł przedstawiono harmonogram przygotowań do egzaminu ósmoklasisty. Podczas omawiania należy zwrócić uwagę na to, że niektóre działania zostały już wykonane.

MODUŁ II – SCENARIUSZ WARSZTATÓW

Autorzy: Józef Daniel, Elżbieta Rzepecka, Edyta Warzecha, Aneta Zawada

Temat: Tworzenie i stosowanie strategii rozwiązywania problemów – jak uczyć rozumowania i argumentowania.
Czas: 2 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach: • zna elementy uczniowskiego rozwiązania zadania, które mogą świadczyć o poziomie kompetencji matematycznych ucznia • zna sposoby pracy ułatwiające/umożliwiające rozwiązywanie w przyjazny sposób trudnych zagadnień • zna sposoby pracy wspierające rozwój myślenia abstrakcyjnego • zna zasoby przydatne do przygotowania zajęć z uczniami • rozumie potrzebę indywidualizacji procesu nauczania • rozumie rolę gier i zabaw dydaktycznych w procesie nauczania • rozumie potrzebę eksponowania uczniom różnorodnych sposobów rozwiązania problemu (angażujących różne zmysły) • rozumie potrzebę wspierania rozwoju myślenia abstrakcyjnego • potrafi inicjować gry i zabawy dydaktyczne • potrafi doskonalić umiejętności matematyczne poprzez inicjowanie gier i zabaw dydaktycznych • potrafi prezentować i analizować niekonwencjonalne sposoby rozwiązań zadań wymagających uzasadniania, wnioskowania • potrafi formułować polecenia i wprowadzać elementy lekcji stymulujące rozwój
Metody pracy: • konwersatorium • warsztaty • dyskusja
Formy pracy: • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • Prezentacja multimedialna • Podstawa programowa z matematyki • <i>Informator o egzaminie ósmoklasisty z matematyki od roku szkolnego 2018/2019</i> • Karty pracy

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne i przedstawienie tematu zajęć. Uczestnicy otrzymują informację: w trakcie zajęć przeanalizujemy, jak ważne jest dostosowanie lekcji dedykowanej do poziomu uczniów, a także zwrócimy uwagę na to jak ważną umiejętnością wykorzystywaną w życiu codziennym jest rozumowanie i argumentowanie. (2 minuty)

2. Analiza kompetencji matematycznych – [slajdy 3.–5.](#) (3 minuty)
Prowadzący wyjaśnia rolę wykorzystywania myślenia matematycznego w sytuacjach z życia codziennego oraz rangę wiedzy matematycznej zdobywanej na lekcjach.
3. Zobrazowanie poziomów kompetencji matematycznych uczniów – karty pracy 1a, 1b. – [slajdy 6.–22.](#) (20 minut)
Ćwiczenie 1. Uczestnicy rozwiązują przynajmniej dwoma różnymi sposobami zadanie egzaminacyjne, a następnie prezentują różne sposoby jego rozwiązania. Prowadzący prezentuje 6 różnych sposobów rozwiązania tego zadania ([slajdy 7.–12.](#)).
Następnie uczestnicy w parach układają 7 przedstawionych uczniowskich rozwiązań tego zadania, uwzględniając wzrastający poziom kompetencji matematycznych ich autorów. Podsumowaniem tego ćwiczenia powinna być dyskusja o niejednoznaczności oceny kompetencji niektórych rozwiązań, prowadząca do konkluzji, że praca z uczniami o tak zróżnicowanych umiejętnościach matematycznych jest wyzwaniem dla nauczyciela. Ważne jest także zwrócenie uwagi uczestników na pewne elementy uczniowskich rozwiązań, które mogą świadczyć o ich poziomie kompetencji matematycznych.
4. Różnorodność sposobów rozwiązania zadania – karta pracy 2. – [slajdy 23.–29.](#) (20 minut)
Ćwiczenie 2. Uczestnicy zajęć rozwiązują zadanie przynajmniej dwoma różnymi sposobami, a następnie prezentują swoje propozycje. Następnie prowadzący prezentuje 4 sposoby rozwiązania tego zadania różniące się poziomem analizy rozważanego problemu.
Ćwiczenie 3. Uczestnicy oceniają poprawność wykonania różnych działań prowadzących do obliczenia ilorazu liczb 90 przez 15. W podsumowaniu ćwiczenia 3. warto zwrócić uczestnikom uwagę na różnorodność poprawnego wykonania prostego działania arytmetycznego.
W podsumowaniu ćwiczeń 2. i 3. warto zwrócić uczestnikom uwagę na fakt zróżnicowania sposobów rozwiązywania zadań wynikający z zastosowania indywidualnych strategii rozwiązywania problemów. Należy podkreślić ogromną rolę nauczyciela podczas pracy na lekcji przejawiającą się w zachęcaniu i umożliwianiu uczniom prezentowania własnych – często nieszablonowych – sposobów rozwiązania zadań.
5. Rola gier, zabaw i zagadek dydaktycznych w edukacji – karta pracy 3. – [slajdy 30.–46.](#) (20 minut)
Ćwiczenie 4. Uczestnicy rozgrywają kilka partii gry w „kamienie”, której zasady przedstawione są na [slajdzie 30.](#) prezentacji multimedialnej. Rolą graczy jest odgadnięcie strategii prowadzącej do zwycięstwa w grze. Następnie uczestnicy analizują problem przedstawiony w zadaniu 18. z przykładowego arkusza na egzamin ósmoklasisty z matematyki ([slajdy 37.–43.](#)).
Ćwiczenie 5. Uczestnicy otrzymują zadanie polegające na uzupełnieniu schematu wagi odpowiednimi wartościami mas, a następnie proszeni są o zaprojektowanie analogicznej zabawy dydaktycznej ([slajd 44.](#)).

Ćwiczenie 6. Uczestnicy analizują zadanie ze sprawdzianu w szóstej klasie w 2014 r., wskazują jego rozwiązania, a następnie modyfikują jego treść tak, aby pytanie dotyczyło masy pustego pojemnika. W podsumowaniu części dotyczącej gier, zabaw i zagadek dydaktycznych zwraca się uwagę na to, iż umożliwiają one:

- łagodne wejście w świat symboli (kodowania informacji), umów, zasad, pojęć;
- rozwój myślenia przyczynowo-skutkowego;
- doskonalenie umiejętności matematycznych;
- kształtowanie odporności emocjonalnej;
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych.

6. Umiejętność nieszablonowego myślenia przy uzasadnianiu i wnioskowaniu. – karta pracy 4. – [slajdy 47.–56.](#) (20 minut)

Ćwiczenie 7. Zadaniem uczestników jest dokonanie podziału trzech figur zgodnie z kryteriami określonymi w treści zadania. Celem ćwiczenia jest zwrócenie uwagi na rolę myślenia nieszablonowego ([slajdy 47.–49.](#)).

Ćwiczenie 8. Po analizie zadania i różnych sposobów jego rozwiązania należy zwrócić uwagę na rangę nieszablonowych sposobów rozwiązywania zadań na przykładzie trudnego problemu geometrycznego ([slajdy 50.–54.](#)).

Ćwiczenie 9. Uczestnicy analizują zadanie zamknięte wymagające podjęcia decyzji i uzasadnienia swojego stanowiska. W podsumowaniu należy zwrócić uwagę na konieczność doboru odpowiedniego uzasadnienia udzielonej odpowiedzi, nie kierując się wyborem zdania, które jest prawdziwe.

7. Jak wspierać rozwój myślenia abstrakcyjnego? – zestaw zadań do wykorzystania podczas lekcji – [slajdy 57.–60.](#) (5 minut)

Prowadzący w celu podsumowania tego bloku tematycznego inicjuje dyskusję na temat umiejętności sprzyjających rozwojowi myślenia abstrakcyjnego. Na zakończenie prezentuje przykładowe polecenia oraz pomysły realizacji wybranych zagadnień, które sprzyjają rozwojowi umiejętności argumentowania i wnioskowania matematycznego. Na koniec uczestnicy otrzymują zestaw zadań do wykorzystania podczas lekcji.

Materiały dodatkowe dla tego modułu znajdują się na stronie
www.8klasista.ore.edu.pl

MODUŁ III – SCENARIUSZ WARSZTATÓW

Autorzy: Józef Daniel, Elżbieta Rzepecka, Edyta Warzecha, Aneta Zawada

Temat: Twórcze rozwiązywanie zadań różnych typów – jak rozwijać umiejętności matematyczne uczniów szkół podstawowych.
Czas: 4 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach: • zna różne typy zadań • zna możliwości zastosowania różnych typów zadań do kształtowania umiejętności matematycznych uczniów • rozumie konieczność doboru właściwych metod nauczania adekwatnych do potrzeb i możliwości poszczególnych uczniów w celu wspierania ich w rozpoznawaniu własnych predyspozycji • rozumie potrzebę kształtowania u uczniów umiejętności komunikatywnego zapisu rozwiązania zadania • potrafi wykorzystywać zadania zamknięte do zdobywania informacji o poziomie opanowania umiejętności matematycznych przez uczniów • potrafi wykorzystywać zadania zamknięte do diagnozowania przyczyn błędów w rozwiązaniach uczniowskich • potrafi wykorzystywać zadania otwarte do doboru różnych metod pracy na lekcjach matematyki, w zależności od rodzaju zagadnienia i możliwości uczniów • potrafi organizować sytuacje dydaktyczne, które pozwalają doskonalić umiejętności z wymagań ogólnych podstawy programowej
Metody pracy: • konwersatorium • warsztaty • dyskusja
Formy pracy: • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • Prezentacja multimedialna • Podstawa programowa z matematyki • <i>Informator o egzaminie ósmoklasisty z matematyki od roku szkolnego 2018/2019</i> • Karty pracy / tablica interaktywna

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne i przedstawienie tematu zajęć. Uczestnicy otrzymują informację: w trakcie zajęć przeanalizujemy, jak rozwiązywanie z uczniami poszczególnych typów zadań może pomóc nie tylko w dobrym przygotowaniu się do egzaminu ósmoklasisty, ale przede wszystkim w doskonaleniu umiejętności matematycznych, a także umiejętności przydatnych w życiu codziennym. (5 minut)
2. Wykorzystanie dystraktorów z zadań zamkniętych do diagnozy osiągnięć uczniowskich – karta pracy 1. – [slajdy 3.–11.](#) i [slajd 12.](#) (15 minut)

Ćwiczenie 1. Dystraktory. Prowadzący prezentuje treści trzech zadań zamkniętych, wymagających umiejętności z zakresu statystyki, potęgowania oraz rozważania zagadnień dotyczących zależności między prędkością, drogą i czasem. Każdy z uczestników zajęć jest proszony o rozwiązanie przedstawionych przykładowych zadań zamkniętych i ustalenie pochodzenia dystraktorów, tj. wskazanie błędów w rozumowaniu, które prowadzą do wyboru proponowanych niepoprawnych odpowiedzi.

W zadaniu ze statystyki werstraktorem jest: A. Pochodzenie dystraktorów: B – niepoprawne doliczenie do właściwego czasu dwóch minut pobytu na przystanku, przed podjęciem decyzji o powrocie do domu; C – doliczenie do właściwego czasu trzech minut oczekiwania na autobus po powrocie na przystanek; D – doliczenie do właściwego czasu pięciu minut z obu pobytów na przystanku.

W zadaniu z potęgowania w pierwszej części werstraktorem jest: B. Pochodzenie dystraktora A – brak umiejętności potęgowania, a w efekcie wykonywanie mnożenia zamiast potęgowania.

W zadaniu z potęgowania w drugiej części werstraktorem jest: D. Pochodzenie dystraktora C – brak umiejętności stosowania własności potęgowania, a w efekcie przy odejmowaniu potęg odejmowanie wykładników, które jest błędem.

W zadaniu dotyczącym zależności między prędkością, drogą i czasem werstraktorem jest: B. Pochodzenie dystraktorów: A – obliczenia prowadzone w m/s, a odpowiedź z tym samym wynikiem liczbowym w km/h; C – poprawnie obliczona prędkość Oli, ale nie różnica prędkości; D – poprawnie obliczona prędkość Jacka, ale nie różnica prędkości.

Po wykonaniu ćwiczenia następuje wymiana ustaleń i wniosków z ćwiczenia. Podsumowaniem tej części zajęć powinna być konkluzja: wybór dystraktora dokonany przez ucznia w zadaniu zamkniętym może dostarczyć informacji o przyczynach błędów i niewłaściwym rozumieniu pojęć oraz przypisywaniu obiektom (w tym obiektom matematycznym) niewłaściwych własności. Ponadto zadania zamknięte wskazują, na czym polegają błędy uczniowskie powstałe przy niewłaściwej interpretacji treści zadania lub pomijaniu niektórych sformułowań z treści zadania.

Podkreślić należy, że rozwiązywanie przez uczniów zadań zamkniętych pozwala zdiagnozować, na czym polegają trudności w opanowaniu umiejętności potrzebnych do rozważania poszczególnych zagadnień.

3. Wykorzystanie zadań zamkniętych do uczenia rozumowania i jego opisu oraz ujawniania uczniowskich sposobów rozumowania – karta pracy 2. – [slajdy 13.–19.](#) (10 minut)

Ćwiczenie 2. Uczestnicy rozwiązują zaproponowane zadanie zamknięte, a następnie wskazują różne metody jego rozwiązania, zarówno te odwołujące się do zaawansowanego myślenia abstrakcyjnego, jak i osiągalne przez uczniów operujących jedynie na konkretnych obiektach. Wśród prezentowanych na forum metod rozwiązania powinny się pojawić takie, które charakteryzują różny stopień zaawansowania w myśleniu abstrakcyjnym.

4. Wykorzystanie zadań zamkniętych do uczenia rozumowania i jego opisu oraz ujawniania uczniowskich sposobów rozumowania. – karta pracy 3. – [slajdy 20. i slajd 21.](#) (15 minut)
 Uczestnicy zajęć przygotowują zadanie zamknięte, pozwalające – dzięki proponowanym błędnym odpowiedziom – zdiagnozować nieprawidłowe rozumienie zagadnień przez uczniów. Umiejętności, do których mają odwoływać się przygotowane zadania mogą być narzucone. Najciekawsze pomysły są prezentowane całej grupie. W kończącej tę część zajęć dyskusji uczestnicy formułują wnioski, wynikające z przydatności otwierania zadań w celu uczenia i doskonalenia umiejętności rozumowania, właściwego opisu rozumowania, ale i o konieczności stosowania różnych metod, w szczególności dla uczniów z trudnościami w nauce matematyki.

5. Wykorzystanie zadań zamkniętych do poszerzania zagadnienia. – karta pracy 4. – [slajdy 22.–24.](#) (10 minut)
 Ćwiczenie 4. Uczestnicy rozwiązują zaproponowane zadanie zamknięte, a następnie formułują pytania pomocnicze oraz pytania poszerzające zagadnienie.
 W trakcie prezentacji pytań pomocniczych zwracamy uwagę na możliwość wskazywania ich uniwersalności. Na przykład w zadaniach z obliczaniem wartości towaru najczęściej przydatne jest wyznaczenie dogodnej, dla dalszych obliczeń, wartości pewnej ilości towaru, może to być 1 dag, 10 dag, 1 g, 1 kg, w zależności od treści zadania i umiejętności ucznia.

6. Wykorzystanie zadań zamkniętych do poszerzania zagadnienia. – karta pracy 5. – [slajd 25. i slajd 26.](#) (15 minut)
 Ćwiczenie 5. Uczestnicy formułują pytania, jakie można postawić przy rozwiązywaniu wskazanych zadań, przy czym pytania muszą spełniać przynajmniej jedno z kryteriów: pomagają rozwiązać problem lub pozwalają uogólnić rozważania.
 W kończącej tę część zajęć dyskusji uczestnicy formułują wnioski, wynikające z przydatności otwierania zadań w celu uczenia i doskonalenia umiejętności rozumowania, właściwego opisu rozumowania, ale i o konieczności stosowania różnych metod, w szczególności dla uczniów z trudnościami w nauce matematyki. Ważne jest podkreślenie możliwości doskonalenia przy rozwiązywaniu zadaniach zamkniętych umiejętności takich jak dobór i stosowanie algorytmów czy uogólnianie, które w efekcie pomagają w ustaleniu strategii rozwiązania problemu.

7. Wykorzystanie zadań krótkiej odpowiedzi. – karta pracy 6. – [slajdy 27.–40. i slajd 41.](#) (20 minut)
 Ćwiczenie 6. Praca w grupach. Uczestnicy rozwiązują zaproponowane zadanie krótkiej odpowiedzi i opracowują przynajmniej dwie metody rozwiązania zadania: dostępną dla uczniów, którzy sprawnie stosują algorytmy matematyczne i uogólnienia oraz dostępną zwłaszcza dla uczniów z trudnościami w uczeniu się matematyki.
 Kolejnym etapem tego ćwiczenia jest ustawienie w kolejności, według stopnia zaawansowania umiejętności matematycznych, przykładowych uczniowskich rozwiązań

zadania oraz ustalenie, które zapisy rozwiązań zasługują na maksymalną liczbę punktów przy ocenie.

Po prezentacji efektów pracy grup następuje dyskusja na temat możliwości wykorzystania zadań krótkiej odpowiedzi. W ramach podsumowania tej części zajęć formułujemy wnioski, wśród których nie powinno zabraknąć uwag o możliwości stosowania zadań krótkiej odpowiedzi jako szansy na doskonalenie rozumienia pojęć, kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów oraz dążenie do precyzyjnych i komunikatywnych opisów prowadzonego rozumowania.

8. Wykorzystanie zadań rozszerzonej odpowiedzi. – karta pracy 7. – [slajdy 42.–49.](#) i [slajdy 50.–51.](#) (20 minut)

Ćwiczenie 7. Praca indywidualna i praca w parach. Uczestnicy zajęć rozwiązują zaproponowane zadanie rozszerzonej odpowiedzi dwoma sposobami, zwracając uwagę na precyzję i komunikatywność zapisu, a następnie wymieniają się propozycjami zapisów rozwiązań z inną osobą. Następuje ocena poprawności i komunikatywności zapisu. Kolejnym etapem jest prezentacja wybranych rozwiązań i dyskusja na temat możliwości uznania za komunikatywne zapisów w przypadku niekonwencjonalnych lub nietypowych sposobów rozwiązania.

Po dyskusji podsumowującej tę część zajęć formułujemy wnioski na temat wykorzystania w pracy z uczniami zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi, m.in. do doskonalenia umiejętności budowania lub stosowania strategii rozwiązania, kształcenia umiejętności planowania i wnioskowania, a także do ćwiczenia rozwiązywania zagadnień, wymagających działań wieloetapowych. Warto podkreślić znaczenie sprawności rachunkowej przy rozwiązywaniu tych zadań, gdyż błąd na wcześniejszym etapie może uniemożliwić przeprowadzenie właściwego rozumowania w dalszej części rozwiązania. Doskonalenie umiejętności precyzyjnego i komunikatywnego zapisu wieloetapowego rozwiązania również można realizować przy rozwiązywaniu zadań rozszerzonej odpowiedzi.

9. Tworzenie strategii rozwiązania na przykładzie zadania rozszerzonej odpowiedzi z podstawy programowej. – karta pracy 8. – [slajdy 52.–56.](#) (20 minut)

Ćwiczenie 8. Praca w grupach. Uczestnicy zajęć ustalają czynności, które trzeba wykonać by poprawnie rozwiązać zadanie. Następnie w dyskusji ustalają, które z czynności mogą być wykonane jako pierwsze oraz które czynności są szczególnie trudne do zaprezentowania przez uczniów w rozwiązaniu. Potem następuje ustalenie możliwych strategii rozwiązania. Ta część zajęć może być zrealizowana przy użyciu tablicy interaktywnej, gdzie poszczególne etapy rozwiązania mogą być ustawiane w logiczny ciąg następujących po sobie działań.

10. Sytuacja dydaktyczna z zadaniem otwartym rozszerzonej odpowiedzi. – karta pracy 9. – [slajd 57.](#) i [slajd 58.](#) (15 minut)

Ćwiczenie 9. Uczestnicy powinni przygotować zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi odwołujące się do jednego ze wskazanych działów podstawy programowej. Następnie są proszeni o przedstawienie sytuacji dydaktycznej z wykorzystaniem przygotowanego zadania. Na zaproponowanych zajęciach uczniowie powinni mieć okazję doskonalenia umiejętności uniwersalnych, jak ustalanie działań koniecznych do rozwiązania problemu czy uzasadnianie wniosków, tj. umiejętności wynikających z wymagań ogólnych podstawy programowej.

Ta część zajęć kończy się sformułowaniem wniosków, dotyczących znaczenia rozwiązywania zagadnień, wymagających realizacji działań w kilku następujących po sobie etapach. Zadania te najczęściej wymagają opanowania umiejętności z różnych obszarów kształcenia, np. obok prowadzenia rozumowania czy realizacji strategii, a także sprawności rachunkowej.

11. Wykorzystanie rysunków do rozwiązywania zadań matematycznych. – karty pracy 10.–13. – [slajdy 59.–64.](#) (25 minut)

Ćwiczenie 10. Uczestnicy rozwiązują zaproponowane zadanie z geometrii płaszczyzny. Wśród rozwiązań powinny pojawić się niekonwencjonalne, odwołujące się wprost do wzoru na pole trójkąta na rysunku, bez konieczności zapisywania wzoru na pole trójkąta. Należy omówić sposób zapisu takiego rozwiązania zadania.

Ćwiczenie 11. Uczestnicy rozwiązują zadanie tekstowe, które pozwala uzupełnić działania algebraiczne o pomagające w rozwiązaniu rysunki. Takie podejście do zagadnienia może poszerzyć grupę uczniów, którzy potrafią poradzić sobie z problemem.

Dla wielu uczniów obliczenia czasowe są trudnym wyzwaniem, ze względu na fakt, że godzina ma 60 minut, a nie 100, przez co proste rachunki na liczbach dziesiętnych nie dają się zastosować. W takiej sytuacji warto robić rysunki, co potwierdza choćby wykonanie ćwiczenia 12.

W podsumowaniu tej części uczestnicy wykonują ćwiczenie 13. Przygotowują zadania, w których można wykorzystać graficzny model matematyczny rozważanej sytuacji.

12. Dyskusja i wnioski. (10 minut)

W tej części podsumowujemy ustalenia i koncepcje z poszczególnych etapów zajęć i wskazujemy na przydatność wykorzystania, do pracy z uczniami, materiałów opublikowanych w związku z przygotowaniem egzaminu ósmoklasisty. Ważne jest, by wśród wniosków pojawił się postulat pozwalania uczniom na własne metody rozwiązywania problemów, ale ze zwróceniem uwagi na komunikatywność opisu przeprowadzonego rozumowania, oraz podkreślający rangę rysunku pomocniczego przy analizie treści zadania i poszukiwaniu rozwiązania.

Materiały dodatkowe dla tego modułu znajdują się na stronie
www.8klasista.ore.edu.pl

JĘZYKI OBCE

MODUŁ I – SCENARIUSZ WARSZTATÓW

Autorki: Joanna Galant, Ewa Knapik

Temat: Założenia nowej podstawy programowej z języka obcego nowożytnego w szkole podstawowej. O egzaminie ósmoklasisty
Czas: 2 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach powinien wykazać się: Znajomością: • założeń podstawy programowej z języków obcych nowożytnych; • przepisów prawa dotyczących egzaminu ósmoklasisty; • założeń i struktury egzaminu ósmoklasisty. Rozumieniem: • zapisów wymagań ogólnych i szczegółowych podstawy programowej z języka obcego nowożytnego; • koncepcji egzaminu ósmoklasisty z języka obcego; • rodzajów i typów zadań stosowanych na egzaminie ósmoklasisty; • przełożenia wymagań ogólnych i szczegółowych podstawy programowej na zadania egzaminacyjne. Umiejętnością: • stosowania założeń podstawy programowej w praktyce; • określania celów, struktury i głównych zasad przeprowadzanie egzaminu ósmoklasisty.
Metody pracy: • elementy wykładu • dyskusja i burza mózgów • wymiana doświadczeń.
Formy pracy: • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • prezentacja multimedialna • podstawa programowa z języka obcego nowożytnego • <i>Informator o egzaminie ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego od roku szkolnego 2018/19</i>

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne. Przedstawienie tematyki Modułu I. (2 minuty)
2. Zajęcia rozpoczynamy od rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej (slajd 3.). UWAGA na różne wersje rozporządzenia, dostępne w Internecie, znacznie odbiegających od wersji ostatecznej. Następnie należy omówić miejsce podstawy programowej w systemie edukacji w kontekście harmonogramu wdrażania reformy (slajd 4.). Na slajdzie użyto dwóch kolorów: kolor zielony dotyczy podstawy programowej w szkole podstawowej oraz egzaminu ósmoklasisty, kolor niebieski – podstawy programowej do szkoły ponadpodstawowej oraz egzaminu maturalnego. Na slajdzie znajduje się informacja o podpisaniu w 2017 r. podstawy

programowej i opublikowaniu informatora o egzaminie ósmoklasisty oraz o opracowaniu nowych podręczników i programów nauczania. Egzamin ósmoklasisty odbędzie się po raz pierwszy w roku 2019. Kolejny etap reformy systemu oświaty, dotyczący szkoły ponadpodstawowej, rozpoczyna się w 2018 r. opublikowaniem rozporządzenia w sprawie podstawy programowej: w 2020 r. planowane jest opublikowanie informatorów maturalnych, a w roku szkolnym 2022/2023 odbędzie się egzamin maturalny w nowej formule. (3 minuty).

3. Przedstawiamy porównanie etapów edukacyjnych wraz z odpowiadającymi im oznaczeniami podstawy programowej w VI-letniej i zreformowanej VIII-letniej szkole podstawowej (slajd 5.) oraz treść slajdu 6., który przedstawia warianty podstawy programowej w zreformowanej szkole podstawowej. proszę zwrócić uwagę uczestników na wymiar godzin w cyklu kształcenia odpowiadający poszczególnym wariantom podstawy oraz nawiązanie do poziomu biegłości językowej opisanemu w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ) (2 minuty)
4. Najważniejsza zmiana strukturalna w kształceniu w zakresie języków obcych to zapewnienie uczniom możliwości kontynuacji nauki tego samego języka obcego **jako pierwszego na wszystkich etapach edukacyjnych**, tj. od I klasy szkoły podstawowej do ostatniej klasy szkoły ponadpodstawowej, czyli przez 12 lat (dla LO) albo 13 lat (Technikum). (slajd 7.) Należy podkreślić, iż podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego jest wspólna dla wszystkich języków obcych i obejmuje następujące etapy edukacyjne:
 - wychowanie przedszkolne;
 - I etap edukacyjny – klasy I–III szkoły podstawowej;
 - II etap edukacyjny – klasy IV–VIII szkoły podstawowej;
 - III etap edukacyjny – szkoła ponadpodstawowa (liceum ogólnokształcące, technikum, branżowa szkoła I i II stopnia) (3 minuty).
5. Na slajdzie 8.i 9. przedstawiono graficznie zależność pomiędzy latami nauki języka obcego, jako pierwszego, wymiarem godzin na kolejnych etapach kształcenia a poziomem biegłości językowej opisanym w ESOKJ, opracowanym przez Radę Europy. UWAGA: wszystkie warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego zostały opracowane w nawiązaniu do poziomów biegłości w zakresie poszczególnych umiejętności językowych określonych w ESOKJ. Ze względu na specyfikę tego dokumentu, przeznaczonego z założenia dla osób dorosłych uczących się języka obcego, powiązanie poszczególnych wariantów podstawy programowej z poziomami określonymi w ESOKJ ma wyłącznie ułatwić określenie orientacyjnego poziomu biegłości językowej oczekiwanego od ucznia kończącego dany etap edukacyjny. Nowa podstawa programowa zakłada **minimalne podniesienie obecnie obowiązujących wymagań dotyczących poziomu biegłości językowej** oczekiwanego od przeciętnego ucznia na zakończenie każdego etapu edukacji językowej. Obecnie poziom A2+/B1

został określony jako właściwy dla języka obcego nauczanego w szkole podstawowej od klasy I do klasy VIII. W wariantcie II.1. nowej podstawy programowej wskazano, że osiągnięcia początkowych etapów poziomu B1 można oczekiwać od przeciętnego ucznia jedynie w zakresie sprawności receptywnych. UWAGA: docelowo po 12 lub 13 latach nauki uczeń powinien osiągnąć poziom biegłości C1+. (4 minuty)

6. (Slajdy: 10., 11., 12.). Przedstawiamy uczestnikom najważniejsze założenia podstawy programowej z języka obcego nowożytnego:
 - skuteczne porozumiewanie się w języku obcym, zarówno w mowie, jak i w piśmie
 - osiąganie coraz wyższego stopnia precyzji w wyrażaniu myśli oraz coraz wyższego stopnia poprawności językowej (gramatycznej, leksykalnej, ortograficznej, fonetycznej);
 - spiralne podejście do kształcenia w zakresie języka obcego zarówno w odniesieniu do wiedzy, jak i umiejętności językowych;
 - kontynuacja nauki tego samego języka na wszystkich etapach edukacyjnych;
 - założenie wyższego poziomu biegłości językowej w zakresie sprawności receptywnych od poziom biegłości językowej w zakresie sprawności produktywnych;
 - kształcenie w zakresie języka wspierające rozwój uczącego się jako jednostki oraz członka różnych społeczności;
 - kształcenie w zakresie języka mające wspierać i być wspierane przez kształcenie w zakresie pozostałych przedmiotów oraz umiejętności ogólnych;
 - wspomaganie realizacji wychowawczej funkcji szkoły.
7. Proszę zapytać uczestników, czy założenia podstawy programowej są zrozumiałe. Można przeznaczyć czas na ewentualne wyjaśnienia i doprecyzowania. (5 minut)
8. Slajd 13. przedstawia ogólną strukturę podstawy programowej: cele kształcenia, będące zapisem wymagań ogólnych, oraz treści kształcenia – zawierające wymagania szczegółowe. (1 minuta)
9. W nowej podstawie programowej zachowany został podział umiejętności szczegółowych (treści kształcenia) na umiejętności typowo językowe oraz umiejętności o charakterze bardziej ogólnym. Pierwsza grupa umiejętności obejmuje:
 - znajomość środków językowych,
 - rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstów pisanych („odpowiednik” recepcji w ESOKJ),
 - tworzenie wypowiedzi ustnych oraz tworzenie wypowiedzi pisemnych („odpowiednik” produkcji w ESOKJ),
 - reagowanie na wypowiedzi ustne oraz w formie tekstu pisanego („odpowiednik” interakcji w ESOKJ),

- przetwarzanie wypowiedzi ustnie lub pisemnie („odpowiednik” mediacji w ESOKJ) (slajd 14.) **UWAGA: slajd jest animowany – jako pierwsze pojawiają się hasła z ESOKJ, następnie odpowiadające im zapisy z podstawy.** (2 minuty)
10. (Slajd 15. – animowany) W drugiej grupie umiejętności nacisk jest położony na rozwijanie umiejętności przydatnych w procesie uczenia się przez całe życie, tzw. *umiejętności miękkich*, w tym:
- dokonywanie przez ucznia samooceny,
 - budowanie repertuaru technik służących samodzielnej pracy nad językiem (strategie),
 - współdziałanie w grupie (prace projektowe),
 - korzystanie z różnych źródeł informacji w języku obcym,
 - stosowanie strategii komunikacyjnych, w tym strategii kompensacyjnych,
 - budowanie świadomości językowej,
 - kształtowanie wrażliwości interkulturowej,
 - kompetencja interkulturowa.
11. **UWAGA:** określono nowe wymaganie, tj. kompetencję interkulturową, na którą składa się zarówno podstawowa wiedza o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym, oraz o kraju ojczystym (z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego), jak i świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturowa. Tak sformułowane wymaganie stanowi specyficzny przypadek realizacji „połączonych” wymagań w zakresie środków językowych oraz poszczególnych umiejętności w zadaniach językowych dotyczących szeroko pojętej kultury. (3 minuty)
12. Kolejne slajdy (16., 17., 18., 19.) przedstawiają zmianę jakościową – swoistą ewolucję wymagań ogólnych i szczegółowych: slajd 16. – wymagania ogólne z zakresu znajomości środków językowych dla podstawy programowej II (klasy IV–VI) oraz II.1 (klasy IV–VIII), slajd 17. – w zakresie rozumienia wypowiedzi, slajd 18. – w zakresie tworzenia wypowiedzi – tu przedstawiono wymagania szczegółowe z uwzględnieniem podstawy programowej na II etapie edukacyjnym (klasy IV–VI SP), dla podstawy programowej w zreformowanej SP I.1. (I etap edukacyjny, klasy I–III) oraz II.1. (II etap edukacyjny, klasy IV–VIII), zaś slajd 19. – wybrane umiejętności ogólne lub miękkie, opisane w starej i nowej podstawie programowej na II etapie edukacyjnym. Proszę zwrócić uwagę uczestników na różnice oraz określenie oczekiwanych umiejętności w języku, z zachowaniem struktury wymagań ogólnych i szczegółowych, stosowanie **zasady kumulatywności**: na wyższym etapie edukacyjnym obowiązują wymagania z etapów poprzednich. W przeciwieństwie do podstawy z 2008 r. w nowej podstawie programowej każdy wariant zawiera pełny zapis wymagań ogólnych i szczegółowych. (5 minut)

13. [Slajd 20](#). przedstawia podsumowanie najistotniejszych zmian wprowadzonych w podstawie programowej. Należy zwrócić uwagę uczestników na konieczność kształcenia w zakresie strategii komunikacyjnych i kompensacyjnych oraz ciągłe doskonalenie poprawności językowej, rozszerzenie katalogu umiejętności z zakresu reagowania językowego i **mediację językową**, rozumianą jako umiejętność przetwarzania językowego, czyli przekazywania informacji zawartych w danym tekście w inny sposób lub w innej formie. W tym miejscu wskazana jest dyskusja i burza mózgów – podawanie autentycznych przykładów z życia, w których ma miejsce mediacja językowa (np. podczas pobytu za granicą rodzice proszą swoje dziecko, by zapytało przechodnia jak dotrzeć na dworzec, gdzie znajduje się poszukiwane muzeum, jakie są godziny otwarcia, itp.) (6 minut)
14. [Slajd 21](#). sytuje egzamin ósmoklasisty w systemie edukacji. Należy omówić oś czasu oraz podstawowe założenia egzaminu ósmoklasisty.
15. Na [slajdzie 22](#). przedstawiono zależność między podstawą programową a egzaminem ósmoklasisty, a kolejny [slajd 23](#). przedstawia charakter egzaminu tj. obowiązkowy, pisemny, trwający 3 dni oraz nie mający progu zaliczenia czy też zdania egzaminu. UWAGA na często pojawiające się pytania, czy egzaminu można nie zdać. (2 minuty)
16. Na [slajdzie 24](#). przedstawione są funkcje egzaminu ósmoklasisty, które należy omówić z uczestnikami. (2 minuty)
17. Strukturę egzaminu ósmoklasisty przedstawiono na [slajdzie 25](#). – od roku 2019 oraz 2022. Należy zwrócić uwagę na wprowadzenie dodatkowego przedmiotu obowiązkowego w roku 2022. [Slajd 26](#). – to lista języków i przedmiotów dodatkowych, a [slajd 27](#). – przebieg i czas trwania poszczególnych egzaminów. (2 minuty)
18. [Slajd 28](#). przedstawia zależność pomiędzy poziomem egzaminu i wymaganiami egzaminacyjnymi oraz ich powiązań z ESOKJ. (1 minuta)
19. [Slajdy 29.–31](#). przedstawiają zależności pomiędzy egzaminem ósmoklasisty, wymaganiami egzaminacyjnymi i zadaniami w arkuszu a zapisami wymagań szczegółowych z podstawy programowej. (2 minuty)
20. Na [slajdach 32.–33](#). opisano arkusz egzaminacyjny z języka obcego nowożytnego. W czasie omawiania zwróć uwagę na: czas trwania egzaminu, budowę arkusza egzaminacyjnego, typy zadań występujących w arkuszu oraz liczbę zadań i punktów. Uwaga na rozumienie pojęcia wiązka zadań i pojedyncze zadanie, a np. Zadanie 4, czy też zadanie 4.1., 4.2. itp. (10 minut)

21. Następnie należy przedstawić informacje dotyczące rodzajów zadań egzaminacyjnych zamkniętych. (slajdy 34.–38.) (2 minuty)
22. Kolejne slajdy (39.–75.) dotyczą poszczególnych części (I–IV: ROZUMIENIE ZE SŁUCHU, ZNAJOMOŚĆ FUNKCJI JĘZYKOWYCH, ROZUMIENIE TEKSTÓW PISANYCH, ZNAJOMOŚĆ ŚRODKÓW JĘZYKOWYCH) arkusza wraz z przykładowymi zadaniami, sprawdzającymi konkretne umiejętności. UWAGA: zadania zostały zaczerpnięte z Informatora Przykładowe zadania należy krótko omówić. Slajdy 41., 53. i 62. – to odpowiednio: Ćwiczenie 1., Ćwiczenie 2. i Ćwiczenie 3. dla uczestników – mają oni określić, jakie umiejętności sprawdzają zaprezentowane zadania egzaminacyjne w odniesieniu do wymagań ogólnych i szczegółowych zapisanych w podstawie programowej. (15 minut)
23. Przed pokazaniem slajdu 76. można poprosić najpierw uczestników o podanie przydatnych strategii, które mogą być wykorzystane przy rozwiązywaniu zadań zamkniętych (burza mózgów lub dyskusja w grupach/parach) . Następnie proszę omówić z uczestnikami przedstawione strategie, uzupełniając je o pomysły zaproponowane przez uczestników. Należy podkreślić, iż strategie te służą nie tylko do rozwiązywania zadań egzaminacyjnych, ale także w nauce języka i do wykorzystywania go w komunikacji z innymi ludźmi. (2 minuty)
24. Slajdy 77.–79. – Frequently Asked Questions – to czas na najczęstsze pytania dotyczące egzaminu ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego oraz odpowiedzi. (5 minut)
25. Slajd 80. zawiera dostosowania, które będą na egzaminie ósmoklasisty. (1 minuta)
26. Podsumowanie sesji – uczestnicy rozwiązują quiz ze znajomości zagadnień związanych z podstawą programową i egzaminem ósmoklasisty dostępny na platformie Quizizz (Slajd 81.) (join.quizizz.com) (8–10 minut)

Materiały dodatkowe dla tego modułu znajdują się na stronie <i>www.8klasista.ore.edu.pl</i>
--

MODUŁ II – SCENARIUSZ WARSZTATÓW

Autorzy: Aleksandra Kodzis, Grzegorz Przybylski

Temat: Rodzaje i formy otwartych zadań egzaminacyjnych, zasady oceniania ich rozwiązań oraz praktyczne porady dla nauczycieli
Czas: 2 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach powinien wykazać się: Znajomością: • kluczowych pojęć: zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi, krótkiej odpowiedzi, zadanie z luką. Rozumieniem • zasad oceniania odpowiedzi uczniów do zadań otwartych według ustalonych kryteriów; • sposobów sprawdzania określonych wymagań ogólnych i szczegółowych z podstawy programowej kształcenia ogólnego za pomocą różnych typów zadań otwartych. Umiejętnością • rozróżniania rodzajów i form zadań egzaminacyjnych; • opisu i stosowania zasad oceniania odpowiedzi uczniów do zadań otwartych według ustalonych kryteriów; • wykorzystywania strategii rozwiązywania poszczególnych rodzajów zadań otwartych.
Metody pracy: • wykład • dyskusja • wymiana doświadczeń.
Formy pracy: • indywidualna • grupowa.
Materiały dydaktyczne: • prezentacja multimedialna • karty pracy.

Przebieg zajęć:

1. Zajęcia rozpoczynamy od przedstawienia tematyki bloku (slajd 2.). (1 minuta)
2. Przechodzimy do omówienia typów zadań otwartych (slajdy od 3. do 6.) Zwracamy uwagę na różnice pomiędzy poszczególnymi typami, informujemy, w których częściach arkusza mogą one się pojawić oraz jakie umiejętności szczegółowe mogą sprawdzać (np. uczeń znajduje w wypowiedzi lub tekście określone informacje, uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych). (5 minut)

3. Przedstawiamy ogólne zasady oceniania rozwiązań zadań w arkuszach egzaminu ósmoklasisty. (slajdy od 7.do 12.) Zwracamy uwagę na różnice w ocenie poszczególnych umiejętności językowych oraz szczegółowo analizujemy zapisy dotyczące odpowiedzi akceptowalnych i nieakceptowalnych. (7 minut)
4. Przedstawiamy przykładowe zadanie sprawdzające rozumienie ze słuchu (slajd 13.) Odczytujemy transkrypcję (slajd 14.). Krótko przedstawiamy typy luk w zadaniu (slajd 15.) Analizujemy wymagania szczegółowe (slajd 16.) i prosimy uczestników o rozwiązanie zadania na karcie pracy. Pytamy o potencjalne problemy z oceną rozwiązań uczniów. (2 minuty)
5. Analizujemy wspólnie przykładowe rozwiązania uczniów (slajdy od 17. do 20. oraz karty pracy). (5 minut)
6. Podsumowujemy ocenę tego zadania zwracając uwagę na odpowiedzi niedostatecznie precyzyjne, niezgodne z tekstem, zapisane fonetycznie, zapisane w innym języku niż wymagane w zadaniu, dwie odpowiedzi, z których jedna jest poprawna a druga nie oraz odpowiedź poprawną uzupełnioną elementem niezgodnym z tekstem. (3 minuty)
7. Prowadzimy krótką dyskusję służącą wymianie praktycznych porad, jak przygotowywać uczniów do rozwiązywania zadań otwartych w tej części arkusza. Pokazujemy slajd z przykładowymi wskazówkami (slajd 21.). (4 minuty)
8. Przechodzimy do przedstawienia zadania sprawdzającego rozumienie tekstów pisanych (slajdy 22.–23.), analizujemy wymagania szczegółowe (slajd 24.) i prosimy o rozwiązanie zadania w karcie pracy. (3 minuty)
9. Analizujemy wspólnie przykładowe rozwiązania uczniów (slajdy od 25. do 27. oraz karty pracy). (4 minuty)
10. Zbieramy pomysły, jak ćwiczyć umiejętności (między innymi przetwarzania prostych tekstów) niezbędne do poprawnego rozwiązania tego zadania i przedstawiamy przykładowe porady (slajdy 28.–29.). (4 minuty)
11. Przedstawiamy zadanie sprawdzające umiejętność reagowania (slajd 30.). Prosimy o rozwiązanie i podanie umiejętności szczegółowych (slajd 31.): uczeń odpowiada na zaproszenie i uczeń uzyskuje informacje i wyjaśnienia. (2 minuty)
12. Analizujemy wspólnie przykładowe rozwiązania uczniów (slajdy od 32. do 33. oraz karty pracy). Szczególną uwagę zwracamy na odpowiedź, która nie łączy się z fragmentami tekstu otaczającymi lukę oraz która zawiera poważny błąd językowy. (3 minuty)

13. Przedstawiamy inne typy zadań sprawdzających umiejętność reagowania. Prowadzimy krótką dyskusję służącą wymianie praktycznych porad, jak przygotowywać uczniów do rozwiązywania zadań otwartych w tej części arkusza. Pokazujemy slajdy z przykładowymi wskazówkami ([slajdy od 34. do 44.](#)). (5 minut)
14. Przedstawiamy ogólne zasady oceniania zadań sprawdzających znajomość środków językowych oraz analizujemy przykładowe zadanie, umiejętności szczegółowe i rozwiązania uczniowskie ([slajdy od 45. do 48. oraz karta pracy](#)). (3 minuty)
15. Pokazujemy zadanie z innego języka ([slajdy od 49. do 50.](#)). (1 minuta)
16. Wprowadzamy zadanie rozszerzonej odpowiedzi ([slajdy od 51. do 53.](#)). (2 minuty)
17. Analizujemy zasady oceniania zadania otwartego sprawdzającego umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej oraz najważniejsze punkty uszczegółowienia ([slajdy od 54. do 62.](#)). Szczególną uwagę zwracamy na kryterium treści. (8 minut)
18. Przypominamy polecenie do zadania ([slajd 63.](#)) i analizujemy przykładowe odpowiedzi uczniów w kryterium treści ([slajdy od 64. do 66. oraz karta pracy](#)). (4 minuty)
19. Przedstawiamy pozostałe kryteria oceny wypowiedzi pisemnej: kryterium spójności i logiki wypowiedzi, kryterium zakresu środków językowych oraz kryterium poprawności środków językowych ([slajdy od 67. do 71.](#)). (5 minut)
20. Przedstawiamy pracę nr 1. ([slajd 72.](#)) oraz jej ocenę ([slajd 73.](#)) wraz z komentarzem. (Komentarz znajduje się w karcie pracy dla prowadzącego) (5 minut)
21. Prosimy o sprawdzenie w parach pracy nr 2. ([slajd 74. i karta pracy](#)) Po około 5 minutach prosimy o przedstawienie wyników i je omawiamy ([slajd 75. i karta pracy](#)). (12 minut)
22. Krótkie podsumowanie sesji i Modułu II. (2 minuty)

**Materiały dodatkowe dla tego modułu znajdują się na stronie
www.8klasista.ore.edu.pl**

MODUŁ III – SCENARIUSZ WARSZTATÓW

Autorki: dr Monika Janicka, Małgorzata Kaźmierczak

Temat: Zwiększenie ekspozycji na język na lekcji języka obcego
Czas: 4 godz. dydaktyczne
Cele zajęć: Uczestnik po zajęciach: • zna techniki i metody nauczania umożliwiających zwiększenie ekspozycji na język obcy; • zna zasady umożliwiające stosowanie języka obcego jako języka komunikacji; • zna pojęcia mediacji językowej oraz przydatnych strategii językowych; • zna zadania z egzaminu ósmoklasisty wymagających stosowania mediacji językowej. • rozumie konieczność zwiększenia ekspozycji na język obcy; • rozumie potrzebę rozwijania u uczniów umiejętności przetwarzania językowego i wyposażenia ich w strategię w tym pomocną; • umie posługiwać się językiem obcym adekwatnie do możliwości językowych i percepcyjnych uczniów na II etapie edukacyjnym; • umie stosować techniki i metody nauczania umożliwiające zwiększenie ekspozycji na język obcy; • umie rozwijać u uczniów strategię językowych pozwalającą efektywnie wykonać zadania o charakterze mediacyjnym.
Metody pracy: • burza mózgów • dyskusja • wymiana doświadczeń • prezentacja • stacje uczenia się
Formy pracy: • frontalna • indywidualna • grupowa
Materiały dydaktyczne: • prezentacja multimedialna „Zwiększenie ekspozycji na język obcy”/„Zadania wymagające mediacji językowej na egzaminie ósmoklasisty” • podstawa programowa z języka obcego – II etap edukacyjny • stacje uczenia się (1–6) wraz z kartami pracy 1a–6c

Przebieg zajęć:

1. Przedstaw się, podaj temat szkolenia, cele i jego program. (Slajd 2.) (2 minuty)
2. Omów wybrane warunki realizacji podstawy programowej z języka obcego nowożytnego na II etapie edukacyjnym. Zwróć uwagę na zapisy dotyczące języka obcego jako języka komunikacji oraz realizacji własnych celów komunikacyjnych. (Slajd 3.) (5 minut)
3. Zrób burzę mózgów i zbierz pomysły, w jaki sposób posługiwać się językiem obcym już od pierwszej lekcji, tak aby być zrozumianym przez uczniów. / Praca w parach, prezentacja na forum. (10 minut)

Zaprezentuj film z Youtube <https://www.youtube.com/watch?v=FR-Q-OAulQo>, gdzie opowiadana jest bajka techniką *kamishibai*. Przedstaw tę technikę jako jedną z możliwości zwiększenia ekspozycji na język. Następnie poproś, aby osoby znające język niemiecki powstrzymały się od komentarza. Osoby, które nie znają języka niemieckiego, zapytaj, co sprawiło, że zrozumiały bajkę, mimo że nie znają języka niemieckiego. Przedstaw podsumowanie tych czynników. (Slajd 4.) (10 minut)

4. Przedstaw zasady oraz zalety pracy metodą stacji/przystanków uczenia się.– (Slajdy 5.–8.) (10 minut)
5. Poproś uczestników szkolenia o podzielenie się na grupy 3-osobowe i o rozwiązywanie zadań ze stacji 1–6, wypełnianie kart pracy i porównywanie wyników w grupach. Poproś, aby grupy podzieliły się w taki sposób, aby w każdej z nich była osoba choćby z elementarną znajomością języka niemieckiego – karty pracy 1a – 6c.
6. Przeprowadź projekt stacji uczenia się (1–5) wraz z kartami pracy 1a–5c do wyboru w zależności od:
 - nauczanych przez uczestników szkolenia i reprezentowanych ilościowo języków obcych
 - czasu, który został po realizacji poprzednich modułów oraz dynamiki / zmęczenia grupy
 - artykułowanych deklaracji (raczej czynnego / biernego) uczestnictwa w III module szkolenia.
7. Omawiane są wymagania dotyczące tworzenia wypowiedzi pisemnej:
 Uczestnicy mogą:
 - sami pisać teksty do stacji 6. (podane są początki wypowiedzi pisemnych w nauczanych przez nich językach do wyboru)
 - oceniać teksty w nauczanych przez nich językach obcych, przygotowane z jednego tekstu wyjściowego na translatorze. (25 min.)
 Celem jest aktywizacja uczestników, dlatego (optymalnie) zakłada się, że:
 - uczestnicy w podziale na pary / grupy wykonają projekt (stacje 1–5, każda para / grupa wykona jedną z pięciu stacji)
 - przedstawią wyniki, wymagania szczegółowe i strategie ułatwiające uczniom wykonanie zadania, które zostaną omówione na forum. (Slajdy 12.–31.) (65 minut)
8. Trening i strategie nabywania umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnej zostają omówione na forum. (Slajdy 32.–38.). (30 minut)
9. Jako podsumowanie przedstawione zostają zasady rozwijania kompetencji pisania w odniesieniu do wymagań podstawy programowej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym. (Slajdy 39.–42.) (15 minut)

10. Podziękowanie za aktywność i podsumowanie szkolenia. (10–13 minut)

**Materiały dodatkowe dla tego modułu znajdują się na stronie
*www.8klasista.ore.edu.pl***